ACADEMIA ROMÂNĂ
MEMORIILE SECŢIUNII ISTORICE
SERIA III *TOMUL XX* *MEM. 6.*

VASILE ALECSANDRI, STUDENT LA MEDICINĂ

DE

N. IORGA
MEMBRU AL ACADEMIEI ROMÂNE

MONITORUL OFICIAL
ŞI IMPRIMERIILE STATULUI
IMPRIMERIA NAŢIONALĂ

DEPOZITUL GENERAL
CARTEA ROMÂNEASCĂ
B-DUL ACADEMIEI, 3—5

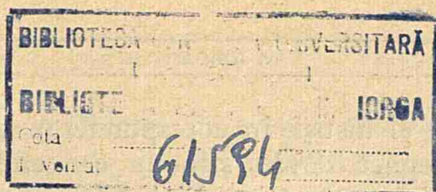
BUCUREŞTI
1938

MEMORIILE SECŢIUNII ISTORICE

SERIA III

	Lei
TOMUL I, (1922—23):	100.—
TOMUL II, (1923—24):	130.—
TOMUL III, (1924—26):	840.—
TOMUL IV, (1924):	160.—
TOMUL V, (1925—26):	160.—
TOMUL VI, (1926—27):	300.—
TOMUL VII, (1927):	300.—
TOMUL VIII, (1927—28):	320.—
TOMUL IX, (1928—29):	200.—
TOMUL X, (1929):	400.—
TOMUL XI, (1930):	340.—
TOMUL XII, (1931—32):	300.—
TOMUL XIII, (1932):	300.—
TOMUL XIV, (1933):	300.—
N. IORGA. Opinia publică germană şi România lui Carol I, înainte şi după războiul de independenţă	20.—
G-ral R. ROSETTI. Făptuirea războiului dela moartea lui Ştefan cel Mare la acea a lui Matei Basarab. V. Strategia	70.—
N. IORGA. Din vieaţa socială a Brăilei subt Turci	10.—
N. IORGA. Un observator englez asupra Românilor din epoca lui Tudor Vladimirescu	20.—
N. IORGA. Un om de severă muncă şi aprigă autoritate: D. A. Sturdza	5.—
CONST. I. KARADJA. Steagurile cucerite de Mihai Viteazul în lupta dela Guruslău din 3 August 1601	5.—
ALEX. LAPEDATU. In jurul asasinării lui Barbu Catargiu (Iunie 1862)	30.—
ANDREI RĂDULESCU. Cercetări privitoare la înfiinţarea Curţii de Casaţie în România	40.—
I. LUPAŞ. Corespondenţa lui Grigore Ghica, Domnul Moldovei, cu Felix von Schwarzenberg, ministru preşedinte al Austriei 1849—1850 . . .	25.—
G-ral R. ROSETTI. Inceputurile artei militare în cuprinsul României de azi	40.—
N. IORGA. Vicisitudinile celui dintâi student moldovean la Paris: Gh. Bogdan	30.—
TOMUL XV, (1934):	300.—
R. V. BOSSY. Agenţia diplomatică a României în Belgrad şi legăturile politice româno-sârbe sub Cuza-Vodă	50.—
P. PANAITESCU. Contribuţii la istoria lui Ştefan cel Mare	25.—
G-ral R. ROSETTI. Graniţele Moldovei pe vremea lui Ştefan cel Mare .	10.—
G-ral R. ROSETTI. Un document inedit asupra mişcării dela 3 August 1865	15.—
G-ral R. ROSETTI. Despre unele precizări recente ale locurilor bătăliilor dela Doljeşti, Vaslui şi Şcheia	5.—
AUREL V. SAVA. Vornicul de Vrancea	48.—
ALEX. LAPEDATU. Doi misionari scoţieni în Ţările Române acum o sută de ani	20.—
ALEX. LAPEDATU. Evreii în ţările noastre acum o sută de ani . . .	20.—
N. IORGA. Wilhelm de Kotzebue şi momentul de prefacere modernă a societăţii moldoveneşti	80.—
N. IORGA. Memoriile unui vechiu dascăl	15.—
G-ral R. ROSETTI. Problema militară românească alaltăieri-ieri-azi . .	12.—

2379.

VASILE ALECSANDRI, STUDENT LA MEDICINĂ

DE

N. IORGA

MEMBRU AL ACADEMIEI ROMÂNE

Ședința dela 4 Martie 1938

Scriitorii, când își prezintă propriul lor trecut, îl dreg adesea literar în așa chip încât nu mai corespunde realității. Se înalță uneori peste ce au fost, alte ori însă, cu sau fără intenție de a o face, se falsifică. Imaginația lor distruge brazdele sigure ale memoriei. Deprinși a crea figuri fără o bază unică de adevăr, ei se construiesc astfel și pe ei înșii, după linii de estetică, atrăgătoare, dar periculoase pentru cercetători.

Așa s'a făcut în toate timpurile, dar mai ales în epoca romantică. Acesteia i-a plăcut să schimbe proporțiile, să întărească trăsăturile, să forțeze contururile. Caricatura i-a zimbit în deosebi și a simțit o deosebită plăcere să-și râdă puțintel de cetitor. Aceasta era și suprema dovadă de « virtute » creatoare. O atmosferă de ironie era, oricum, o datorie pentru fiecare din aderenții școlii cei noi.

Cercetătorii literari, biografii și analiștii de opere, dintre cari avem astăzi, mai ales dela truda fără păreche a regretatului nostru coleg G. Bogdan-Duică, atâția, întrebuințând cu o răbdare vrednică de toate laudele metode de sigur impecabile, ar trebui să se gândească totdeauna, când adună răbdător astfel de mărturisiri « literarisate », la relativitatea ce se cuprinde în ele.

Un fericit hasard îmi îngăduie să fac astăzi dovada într'un cas care privește pe însuși Vasile Alecsandri.

1 A. R. — Memoriile Secțiunii Istorice. Seria III. Tom. XX. Mem. 6.

Prin ce spune el însuși, în corespondența cu Ion Ghica, datând dintr'o epocă târzie, știm în ce condiții și-a făcut studiile în țară și în străinătate. Fiul, născut la 14 Iunie 1819, al practicului socotitor de venituri și cheltuieli care era boierul omonim, de origine foarte recentă, și al Elenei Cozoni, a crescut în casa care a fost apoi, mai ieri, a lui Gheorghe Mârzescu lângă biserica, prefăcută și părăsită de credincioși, Sfântul Ilie, odinioară ctitoria influentului boier Ghenghe, într'un mediu de sigur inferior, de și, iarăși, prietenia, mărturisită, cu Țiganul Porojan, botezat pe numele boierului, și ca și fiul boierului: Vasile, poate fi încondeiată romantic, în vederea efectului. Altă Țigănime e pomenită în cunoscuta scrisoare către Ion Ghica, de poet, la vremea când și cele mai mici elemente ale vieții de-acasă răsar și se impun sufletului mișcat, la lumina amurgului, și, împreună cu această tovărășie, de o îndoielnică inspirație, fata dela moșie, adusă a sluji la Iași familia stăpânului și a lucra la gherghef pentru podoaba casei. Dascălul de la biserica vecină trece și el ca încă o umbră a primilor ani, în acest defileu de icoane. De sigur însă că a prins învățământul Maramurășanului Vida, autor de gramatică franco-română și credincios al memoriei lui Șincai, chiar după ce cine știe ce criză de conștiință a făcut din acest Român venit din locuri atât de depărtate și de sigur crescut în Biserica unită, călugărul, de bună samă ortodox, Gherasim. Aceasta cu toate că procedeul caricatural atinge și pe acest om, misterioasă figură, ale cării rătăciri nu le vom cunoaște probabil niciodată.

Cunoștințile de franțuzește s'au desăvârșit la pensionatul Cuénim, căruia societatea boierească de atunci trebuia să-i păstreze o deosebită recunoștință. Il cunoaștem mai mult prin ce spune colegul și prietenul lui Alecsandri, Kogălniceanu.

Nu e indiferent nici acel Furnarachi, de la Furnaro, *fornaro*, brutar, care poate fi amestecat cu lumea levantină, de influență italiană așa de veche, care a dus în străinătate pe încă plăpândul fecior de boier moldovean. Nu putea fi cineva, ca dânsul, secretarul marelui filolog fără nicio școală, al minunatului gâcitor de limbă și isteț emendator de texte Corai fără a fi însuși un om de o cultură și de o inteligență

deosebită. Iarăși caricatura literară a autorului de comedii și de canțonete înșeală, falsificând valoarea acelora cu cari a stat în legătură.

Alecsandri pretinde că zestrea culturală cu care venia în Parisul de la începutul domniei lui Ludovic-Filip nu cuprindea decât « un pic de franțuzească, un pic de nemțească », — ne întrebăm de unde s'o fi luat,— « un pic de grecească »,— limbă pe care arată însă a o fi stăpânit destul de bine, măcar în forma modernă, de sigur bine știută de tată, poate și de mamă, — « și ceva istorie și geografie », — materii a căror puțină siguranță o putem vedea după felul cum s'a oglindit în opera poetului trecutul omenirii din toate timpurile și locurile.

La Paris fu așezat la un profesor Cotte, despre care poate s'ar găsi ceva. Dar nu cunoaștem nimic din viața adolescentului deștărat. Și ce folositor ar fi dacă familia lui, tatăl, așa de practic, mama, pe care o iubia atâta, fratele, sora, Profira, iubită de copilandrul Kogălniceanu, ar fi păstrat scrisorile din acest timp, cum s'a făcut, la Kogălniceni, cu fiul, cu fratele plecat în depărtare! Din nenorocire, pentru tot acest timp n'avem niciun petec de hârtie. Eminescu a lăsat pentru această parte din viață totuși mai multe urme.

Știm când, mulțămită pregătirii de la profesorul Cotte, căci Alecsandri n'a întrat, ca amicul său de la Vida și de la Cuénim, într'un colegiu, cum a fost al lui Kogălniceanu de la Lunéville, pe care l-am găsit, acum câțiva ani, neschimbat, la doi pași de frumosul palat al regelui-duce Stanislav Leszczyński,— și ar trebui să trimetem acolo un portret al aceluia care a ocupat atâta loc în cultura, literatura, istoria și politica românească,— cu aceste studii de acasă și-a trecut Alecsandri bacalaureatul la 27 Octombre 1835, fiind în vrâstă numai de șaisprezece ani și jumătate.

Se citează necontenit noul element de caricatură pe care l-a introdus el, în biografia-i destul de romanțată, cu prilejul acestui examen, spuind că, întrebat despre tratate în « evul mediu », ar fi aruncat în treacăt pe acela din... 1648, strigând la desperare: « paix de Westphalie », — și ar fi scăpat. Ca

s'o credem, trebuie să nu cunoaştem ce au însemnat totdeauna rigorile bacalaureatului frances.

Indată tânărul s'a înscris la medicină şi, ca să ştim ce ştia şi putea, avem astăzi, printr'un neaşteptat noroc, dovada peremptorie în preţiosul caiet de curs pe care generalul Văitoianu, căpătându-l de la un soldat care maltratase cu idioate însemnări cărticica, îl dăruieşte Academiei noastre.

Titlul e: *Chimie, Basile Alexandry*», — deci cu *y* şi fără acel *cs* (în loc de *x*), pe care l-a ales apoi şi ni l-a impus,— *Paris 1835. Laboratoire de Mrs. Gauthier et Glaubry. B. A.*

Se ştie că, după dorinţa tatălui, Alecsandri s'a înscris la medicină, — şi ar fi de căutat registrele, — ca să treacă la Drept, fără a-şi urma nici acolo studiile. Iarăşi s'ar crede că era, din parte-i, o înţelegere uşuratecă a studiilor, dar el fu rechemat de părintele său, probabil în vederea unei cariere, de şi, la 1839, îi fu îngăduit a face călătoria italiană în tovărăşia lui C. Negri.

Dar *anii la Paris fură ai unei scolarităţi serioase, oneste şi pline de răspundere*. Aceasta o arată deosebita îngrijire cu care fu alcătuit caietul, de o fină scrisoare perfect caligrafică şi de o desăvârşită ordine, cu înfăţişarea aparatelor şi experienţelor. N'avem a face de loc cu un tânăr aplecat spre hoinăreală şi petreceri, ci un student de cea mai mare sârguinţă.

Totuşi, o fire zglobie se adăugia. Pe legătură la sfârşit e o caricatură, de femeie, poate, cu o însemnare: « Chante V... Taleau ».

Iar de-asupra titlului caietului de versuri, din care, şi aici şi pe la mijloc, s'au smuls, cu îngrijire, de el însuşi, file, stau, ca probă a primelor îndeletniciri poetice, în limba francesă, înainte de aşa de frumoasele poeme *Zounarilla* şi *Le Cosaque*, care ar trebui introduse şi ele în ediţia critică a operei lui poetice, aceste versuri:

Hélas, je suis puni de mon excès d'amour.
J'ai trouvé la douleur dans la félicité,
Dans les bras de la joie [1]).

[1]) Două lipse de accent: « helas », « felicité ».

4
Pe margene, taina din 6
4
3

Cu greu s'ar fi putut găsi ceva mai neașteptat decât această revelație, care ni dă o altă ideie de caracterul aceluia care era să prindă atâta loc în viața poporului său.

Hélas je souffris de mon excès d'amour. 4683
J'ai trouvé la douleur dans la félicité
dans les bras de [illegible]

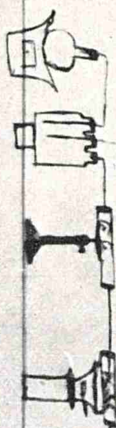
CHIMIE

Basile Alexandry.

Paris-1835

Laboratoire de Mr. Gaultier de Claubry

[illegible]

Protochlorure de fer Ch^2Fe

On fait passer un courant de gaz Chlorhydrique sur du fer. $Ch^2H^2 + Fe = Ch^2Fe + H^2$

Pour le perchlorure ou sesquichlorure de fer on emploie le même appareil mais on fait passer un courant de Chlore (Ch^3Fe).

Sulfure de fer.

On calcine un mélange de 2 parties de fer et de 1 de soufre jusqu'à ce qu'il n'y sort plus de vapeur

De même pour celui d'Etain.

Bisulfure d'Etain ou Or mussif.

On calcine un amalgame de 1 de mercure et de $\frac{2}{3}$ d'Etain, on pulvérise (le Hg n'est employé que pour faciliter la pulvérisation) on lui ajoute $\frac{1}{2}$ de soufre et $\frac{1}{3}$ d'hydrochlorate d'Ammoniac (qui sert à faire cristalliser.)

Le tout on calcine à une douce chaleur.

Table de la Chimie Analytique

Arseniates Page —	16
Arsenites	17.
Borates	19
Bromates	11.
Bromures	7
Carbonates	20
Chlorates	10
Chromates	22
Fluorures	1
Hyposulfates	14
Hyposulfites	15
Iodates	17.
Iodures	6
Manganates	24
Nitrates	21
Nitrites	21
Phosphates	17
Phosphites	

	Lei
TOMUL XVI, (1934—35):	**240.—**
IOAN C. FILITTI. Proprietarii solului în trecutul Principatelor Române	15.—
N. IORGA. Ştiri despre Axintie Uricariul	15.—
CONST. I. KARADJA. Despre ediţiile din 1488 ale Cronicei lui Johannes de Thurocz	15.—
G-ral R. ROSETTI. O mică întregire la istoria lui Ştefan cel Mare	10.—
I. NISTOR. Tratativele lui Mihai Viteazul cu Polonii	7.—
N. IORGA. Legături cu mănăstirile Meteorele din Tesalia. Cu o notiţă despre Nicolae-Vodă Petraşcu	15.—
N. IORGA. Testamentele domniţei Elina Cantacuzino	5.—
GEORGE FOTINO. G. Popovici: Un istoric uitat al vechiului Drept românesc	40.—
N. IORGA. Bucureştii de acum un veac, după romanul unui avocat (Ioan Em. Bujoreanu 1862)	15.—
N. IORGA. I. Scrisori de familie ale vechilor Brâncoveni.	
N. IORGA. II. Două arzuri ale ţării către Sultan în sec. XVIII	20.—
ZENOVIE PÂCLIŞANU. Un vechiu proces literar	25.—
N. IORGA. Practica domnească a unui ideolog: D. Cantemir	5.—
I. LUPAŞ. Impăratul Iosif II şi răscoala ţăranilor din Transilvania	50.—
N. IORGA. Trei generaţii în vieaţa publică românească după judecata lui J. A. Vaillant	5.—
TOMUL XVII, (1935—36):	**240.—**
N. IORGA. Două hrisoave domneşti pentru mănăstirea Mărgineni închinată Muntelui Sinai	30.—
N. IORGA. Trei rare documente fanariote	10.—
G-ral R. ROSETTI. Din corespondenţa inedită a Principelui Milan al Serbiei cu colonelul Gheorghe Catargi în timpul războiului din 1877—1878	35.—
ŞT. METEŞ. Din istoria Dreptului românesc din Transilvania	20.—
N. IORGA. Formularul fanariot	10.—
N. IORGA. Consideraţii istorice asupra documentelor prezentate de d-l Marcu Beza	5.—
FRANZ BABINGER. Robert Bargrave, un voyageur anglais dans les pays roumains du temps de Basile Lupu (1652)	35.—
N. IORGA. Comemorarea lui Lope de Vega	5.—
N. IORGA. Explicaţia monumentului dela Adam Clisi	5.—
AURELIAN SACERDOŢEANU. Două acte haţegane şi unul vâlcean	10.—
P. P. PANAITESCU. O istorie a Ardealului, tradusă de Miron Costin	10.—
ALEXANDRU CIORĂNESCU. Petru Rareş şi politica orientală a lui Carol Quintul	10.—
N. IORGA. Dovezi despre conştiinţa originei Românilor	5.—
H. DJ. SIRUNI. Mărturii armeneşti despre România. Extrase din Cronica Armenilor din Cameniţa	20.—
N. IORGA. Marele logofăt al bisericii constantinopolitane Hierax şi însemnările sale pe un manuscript al Academiei Române	5.—
ANDREI RĂDULESCU. 24 Ianuarie 1862	25.—
TOMUL XVIII, (1936):	**290.—**
ANDREI RĂDULESCU. Constituţiunea cehoslovacă	45.—
FRANZ BABINGER. Originea şi sfârşitul lui Vasile Lupu	15.—
I. LUPAŞ. Voevodatul Transilvaniei în sec. XII şi XIII	25.—
Dr. ALEKSA IVIC. Documente privitoare la mişcarea literară şi culturală a Românilor din Ungaria în sec.: XVIII şi XIX	25.—
N. IORGA. I. In jurul lui Mihai Viteazul; II. Originea lui Mihai-Viteazul după o cronică românească	25.—
MIRCEA DJUVARA. Criza dreptului public internaţional	20.—
N. IORGA. O scrisoare importantă a lui Cezar Boliac	5.—
N. IORGA. Începuturile şi motivele desnaţionalizării în Săcuime	15.—
ALEX. LAPEDATU. Un episod revoluţionar în luptele naţionale ale românilor de peste munţi acum o jumătate de veac	50.—

I. LUPAŞ. Leopold Ranke şi Mihail Kogălniceanu	10.—
N. IORGA. Congresele de istorie dela Veneţia şi dela Roma	10.—
N. IORGA. Au fost Moldova şi Ţara-Românească provincii supuse Fanarioţilor ?	
N. IORGA. Sculptura în lemn românească	10.—
N. IORGA. Neamul lui Petru Şchiopul şi vechi documente de limbă mai nouă	10.—

TOMUL XIX, (1937—38): 290.—

G-ral RADU ROSETTI. Un uitat, Generalul Ion Em. Florescu	10.—
N. IORGA. Ştiri noi despre sfârşitul secolului al XVI-lea românesc	15.—
R. V. BOSSY. Urme româneşti la miază-noapte	10.—
VICTOR SLĂVESCU. Opera economică a lui Ion Ghica	15.—
CONSTANTIN I. KARADJA, Steagul românesc al lui Istratie Dabija Voevod	25.—
N. IORGA. Comemorarea lui Giacomo Leopardi	5.—
N. IORGA. Există o tradiţie literară românească?	5.—
FRANZ BABINGER. O relaţiune neobservată despre Moldova sub domnia lui Antonie-Vodă Ruset (1676)	25 —
FRANZ BABINGER. Originea lui Vasile Lupu	10.—
N. IORGA. O cronică munteană în greceşte pentru secolul al XV-lea?	5.—
N. IORGA. Rogeriu Iosif Boscovich şi Moldova	5.—
Prof. G. TAŞCĂ. Cum a evoluat claca dela începutul înfiinţării ei şi până azi	15.—
N. IORGA. Noi descoperiri privitoare la istoria Românilor	10.—
N. IORGA. Despre civilizaţia românească la 1870	5.—
P. NICORESCU. Bisexarchus, un grad necunoscut în armata pre-byzantină	15.—
P. NICORESCU. Garnizoana romană în sudul Basarabiei	20.—
N. IORGA. Un memoriu politic către Cuza-Vodă	5.—
G-ral R. ROSETTI. Costachi Rosetti Teţcanu 1814—1879	7.—
N. IORGA. Conflictul militar austro-rus în 1854—56	15.—
Prof. N. BĂNESCU. Păreri nouă asupra lui Kekaumenos	5.—
GH. DUZINCHEVICI. Ceva nou asupra legăturilor lui Sobieski cu Moldova.	10.—
ION RĂDUCANU. Economiştii străini în Academia Română	10.—
G-ral R. ROSETTI. Insămnătatea istorică a căderei Plevnei	7.—
N. IORGA. Un mare gânditor italian despre luptele din sud-estul Europei: Giambattista Vico	10.—
ANDREI RĂDULESCU. Constituţiunea polonă din 23 Aprilie 1935	25.—

TOMUL XX, (1938):

N. IORGA. Zece inscripţii de morminte ale Mavrocordaţilor	5.—
N. IORGA. Despre revoluţia dela 1848 în Moldova	35.—
P. P. PANAITESCU. Mircea cel Bătrân şi suzeranitatea ungurească	15.—
N. IORGA. Începuturile istoriei universale la Români	20.—
N. BĂNESCU. O colecţie de sigilii bizantine inedite	15.—
N. IORGA. Vasile Alecsandri, student la medicină	15.—
I. NISTOR. Ocupaţia austriacă în Principate, 1854—1857	45.—
N. IORGA. Un post al latinităţii în lumea germanică: Austria	10.—
ION RĂDUCANU. In amintirea lui Ernest Solvay 1838—1938	5.—
ION D. NISTOR. Principatele române sub ocupaţia rusească	35.—

C. 50.559.